

NATTVAKAN

Medlemsskrift för HFK

HFK

ÅRG.16

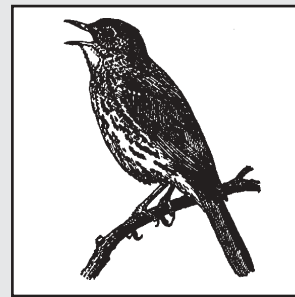
NR 1

2002

HUDIKSVALLSREGIONENS FÅGELKLUBB

Nattvakan

utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen
och erhålles av samtliga medlemmar i HFK.
Årsavgiften för medlemskap är för närvarande
70 kronor och insättes på pg. 88 94 30-5.

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemskap i HFK är dock oberoende av medlemskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samla och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågelfrågor genom kursverksamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande

Owe Nygren
Stenbergsvägen 1
824 40 Hudiksvall
Tel. 0650-155 83

Vice ordförande

Mats Sundkvist
Båtsmansvägen 6
824 40 Hudiksvall
Tel. 0650-167 29

Sekreterare

Karin Svensson
Blockvägen 16 F
824 34 Hudiksvall
Tel. 0650-175 37

Kassör

Lars-Göran Lindström
Slättervägen 13
824 40 Hudiksvall
Tel. 0650-141 21

Övrig ledamot

Bo Fagerström
Dalgatan 10
824 42 Hudiksvall
Tel. 0650-59 51 58

Suppleant

Maria Dunder
Storgatan 52 A
824 23 Hudiksvall
Tel. 0650-137 72

Suppleant

Niclas Vallin
Brantens väg 3
824 34 Hudiksvall
Tel. 0650-974 76

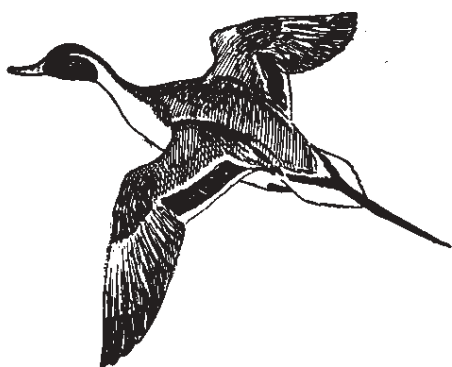
Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb
har ett digert utflyktsprogram
under alla årstider.

Tryckt av:
Toli Karttryck
Valbo

Sett i markerna

Mats Axbrink

UNDER HÖSTEN ÄGNAR SIG VI JU MEST ÅT att titta på de arter som flyttar bort från oss, de andra har vi ju hela vintern på oss att studera sedan. Sträckfågelbevakning av sjöfåglar vid kusten är en sådan aktivitet. Några fina dagar med simandsträck (bläsand, kricka och stjärtand) inträffade den 11/9 liksom 15/9. Helgen 6-7 oktober sträckte några hundra vitkindad gäss tillsammans med syskonarten prutgås förbi och samma helg kom de största mängderna av dykänder (bland annat sjöorre och bergand) under hösten. Däremellan hade ett imponerande sträck av andra gäss (grå- och sädgås) skett den 23 september i samband med hösten första kallluftsinsbrott från norr. Dessa gäss följer inte kusten som ledlinje utan flyger lika gärna över land, sträcket skedde därför på bred front. Vid Hög sågs bland alla gässen även tolv spetsbergsgäss som passade på att landa bland kanadagäss och fjällgäss i området. Även goda mängder av rovfåglar, tranor, ringduvor och inte minst tättingar (mest bo- och bergfink) drog söderut denna dag.

Fortsättning sidan 21

INNEHÅLL NR 1 - 02

Sett i markerna 3
Mats Axbrink

Ringmärkningsverksamheten
2001 4
Kenneth Karelius
Lars Göran Lindström

Notiser 11

Ekonomisk redovisning 15
Lars Göran Lindström

Fågelkryss med litterärt stuk 16
Staffan Holm

Hur många arter häckar
i Sverige 18
Lars Göran Lindström

Två fågeliakttagelser 1949 22
Erik Rosenberg

Nyårsdagsexkursion 25
Karin Svensson

Program 28

Foto på framsidan: *Strandskata*
Christer Fliesberg.

Foto på baksidan: *Pärluggla*
Ove Källström

En av de märkta gökkyttorna. Foto: Mats Sundkvist.

Ringmärkningsverksamheten

2001

Kenneth Karelius, Lars Göran Lindström

TROTS ATT STORA MÄNGDER VIFÅGEL blev märkta i juni och juli så blev årets slutsumma cirka 1000 fåglar färre än de två senaste åren. Årets totalsumma blev 4774 märkta fåglar, därav 2606 som boungar och 2168 som flygga. Antalet arter blev 87. En ny art märktes, nämligen en av alla de tallbitar som uppehöll sig här vid förra årsskiftet.

Orsaken till minskningen var att höstmärkningen på Reffelmansviken inte kom

upp i de summor som vi haft de senaste två åren.

I början av september så ringmärktes fågel nummer 20 000 på Reffelmansviken. Det blev som sig bör den art som vi fångat mest utav, nämligen lövsångare. Det dröjer nog en fyra fem år till nästa hela tiotusental.

De uppsättningar av starholkar som främst Seve Sundkvist har gjort ledde till att vi märkte hela 75 ungar i holkar på soptippen

och i Vij. Även göktyta häckade i några av holkarna, 25 ungar kunde märkas.

Det kalla vädret i maj månad gjorde att de flesta svartvita flugsnappare inledde sin häckning cirka två veckor senare än normalt. Detta gjorde att inte alla kullar hann märkas och antalet flugsnappare som blev märkta minskade jämfört med i fjol.

Rovfågelmärkningen blev lyckad under året. Många ormråksungar, men framför allt märktes rekordmånga tornfalkar (37). Uppsättande av tornfalksholkar de senaste åren börjar ge effekt. I fem av de holkar som satts upp genomfördes lyckade häckningar. Det blir spännande till våren, att se om ökningen fortsätter. Helt avgörande är förstås att födotillgången bli bra annars blir det nog inte många häckningar.

Sjöfågelmärkningen gick som sagts inledningsvis mycket bra. Speciellt märktes många sill- och gråtrutar. De två tärnarterna, fisk- och silvertärna, hade en något sämre häckningssäsong. Ett tråkigt besked är att det nu verkar finnas bara ett par skräntärna kvar utanför vår kust. Däremot verkar antalet tordmule öka, åtminstone så märktes det hitills största antalet ungar.

Ganska snart stod det klart att årets flyttfågel märkning inte skulle bli lika bra som de två senaste säsongerna. Antalet fåglar i näten under augusti var betydligt färre. Speciellt lövsångarna var ganska fåtaliga men det har varit en minskning under flera säsonger, förutom 1999, så det kanske återspeglar att en minskning av beståndet skett. Anmärkningsvärt var att vi inte fångade en enda sädes- eller gulärla. Antalet märkta blåhakar blev det lägsta sedan vi började märkningen vid Reffelmansviken. Frågan är om det varit en dålig säsong för blåhakarna eller om miljön på märkstället har försämrats så att det inte rastar lika många blåhakar som det gjort förut. Vi får se hur det går nästa år.

Några arter verkar ha haft en lyckad häckningssäsong, till exempel trädgårdssångare. Vi har aldrig märkt så många någonsin som vi gjorde i år.

Några roliga fångster gjordes. Två mindre hackspettar märktes, så nu är det tre som har ring på ett av benen. Inte sedan 1997 har vi märkt någon härmsångare men i år fastnade en. I slutet av säsongen förgyllde fem steglitsar och tio stjärtmesar tillvaron för oss som tycker ringmärkning är roligt.

Antalet märkningsdagar var färre än de senaste åren, speciellt antalet kvällar för att fångsten var så dålig att det inte lönade sig att åka ned och sätta upp näten. Men dåligt väder flera av helgdagarna gjorde att morgonmärkningen inte heller var av samma omfattning som tidigare. Trots allt så blev säsongen inte så dålig ändå.

Antalet märkta mindre hackspettar tredubblades under året

En grönsiska har blivit märkt. Foto: Mats Westberg.

Återfynd

Antalet återfynd var i stort sett lika många som i fjol. Det inkom 85 återfynd av 17 arter. Dessutom kontrollerades 17 fåglar som var ringmärkta av andra märkare. Som sig bör så toppade vitfåglarna återfyndsstatiken, 27 gråtrutar och 17 silltrutar rapporterades.

Här följer ett urval av de mest intressanta återfynden.

En **silltrut** som märktes som bounge på Jättnågan i juli år 1998 avlästes i oktober drygt två år senare i Nord Lewarde, Frankrike. Cirka fem månader därefter hittades fågeln död i Tripoli, Libyen (mars, 2001). Avståndet till fyndplatsen var 3 243 km. Fyndet i Frankrike skedde under höstflyttningen och det i Libyen troligtvis under fågelns vårflyttning (kan möjligen ha övervintrat där) mot sina häckningsplatser utanför vår kust (1).

Ett av de många återfynden av **gråtrut** kom från Arnsberg, Tyskland. Ringen avlästes av ringmärkare nästan fyra år efter märkningen

på Agön. Ett annat återfynd av gråtrut kom från Polska östersjökusten i oktober 2000. Fågeln var märkt på Fisket, Enånger 1997. Fågeln är tidigare avläst på samma plats i februari 1998 och 1999 och dessutom i november 1999. Den tycks vara trogen sin övervintringsplats. Ett flertal återfynd kommer också från Danmark (2).

Antalet märkta **havstrutar** är betydligt färre än för de andra trutarterna vilket innebär att antalet återfynd inte är lika stort för havstruten. Varje år inkommer dock några återfynd. En havstrut märkt på Skottstenarna i juni 1998 avlästes tre år senare i Den Helder, Holland, 1 238 km från märkplatsen (3).

Återfynd av **taltrast** är inte vanliga. En fågel märkt på Reffelmansviken i mitten av oktober 2000 återfanns död, troligen skjuten, tre månader senare i Gerona Olot, Spanien 2 379 km från märkplatsen (4).

En **skrattnås** märkt på Jan Pettersharet i juli 1998 avlästes utan fångst i Utrecht, Holland dagen före julafton år 2000 (5).

En **tordmule** märkt på Tihällsten 1999 mötte sitt öde, som så många andra mular, i ett fisknät utanför Gdansk, Polen. Den blev 1 år och 155 dagar gammal (6).

Blåhake, fjällens näktergal, är en av de arter som man inte riktigt vet var den övervintrar. Bland annat därför har blåhakemärkningen på Reffelmansviken alltid varit lite speciell. Under året så inkom två återfynd av arten. Det ena var en fågel som märktes 2000-09-09 klockan 10.00 och som året därpå, i maj, kontrollerades av en ringmärkare i Opland, Övre Heimdalen, Norge. Denna blåhake hade alltså genomfört en flyttning till de vinterkvarter som man inte vet riktigt var det är, troligen någonstans åt Afganistan- och Pakistanhållet till. Troligen befann sig fågeln någonstans i närheten av sin häckningsplats när den fångades. En annan blåhake som var märkt hos oss, i september 1996, kontrollerades av en finsk ringmärkare i Kotka fem år senare. Detta var den femte höstflyttningen för fågeln (7).

Storskarvens expansion till våra trakter med påföljande häckningar har lett till att ganska många ungar har blivit märkta. I juli förra året märktes en unge på Fisket utanför Enånger. Drygt tre månader senare återfanns fågeln död utanför Muiderberg, Holland utan några synliga skador 1252 km från sin födelseplats (8).

Ett återfynd av **rödhake** inkom också under året. Det var en fågel som märktes på Reffelmansviken den 6:e oktober förra året. Två veckor senare kontrollerades fågeln av en ringmärkare på Hisingen vid Göteborg. Sträckan som den hade förflyttats sig var drygt 50 mil (9).

Så till sist ett fynd av en **järnsparv** som märktes den 29:e september i fjol. Den hittades död, tagen av en katt, utanför Potsdam 32 dagar senare. Den hade då hunnit flyga 1063 km (10).

Kontroller

En **törnskata** som ringmärktes i Etseri, Vasa län, Finland 1998 som bounge hittades död under en släpvagn i Måsta, Hudiksvall drygt två år senare (A).

Långväga återfynd av **korp** är ovanliga men en fågel märkt i Laihela, Vasa län, Finland avlöstes vid en åtel utanför Hudiksvall knappt ett år senare (B).

En norskmärkt **gråsiska** av rasen cabaret fångades i slöjnäten på Reffelmansviken 59 dagar efter märkning i vårt västra grannland (C).

Två gamla **grågäss** häckade i våra trakter. De avlöstes vid Lillfjärden och den ena var märkt i Stockholm i juni 1989, cirka 12 år gammal, och den andra var över 15 år gammal. Lillfjärden är också en viktig ruggningsplats för många grågäss (D).

En **silvertärna**, märkt på Jättholmarna, hade fastnat i ett fisknät men kunde lyckligtvis befrias, välbehållen. Det visade sig att fågeln var märkt nästan 12 år tidigare av Sören Hammar. Om man tänker på att silvertärnan kanske är den art som flyttar längst så har denna fågel flugit uppskattningsvis 40 000 mil, alltså en sträcka som motsvarar minst tio varv runt jorden (E).

Till sist kan nämnas den **blåhake** som märktes i Söderhamn i slutet av augusti i fjol. Fyra dagar senare fångade även vi fågeln i våra nät. Den hade alltså flugit norrut. Detta visar kanske att flyttningen inte går spikrakt mot vinterkvarteren (F).

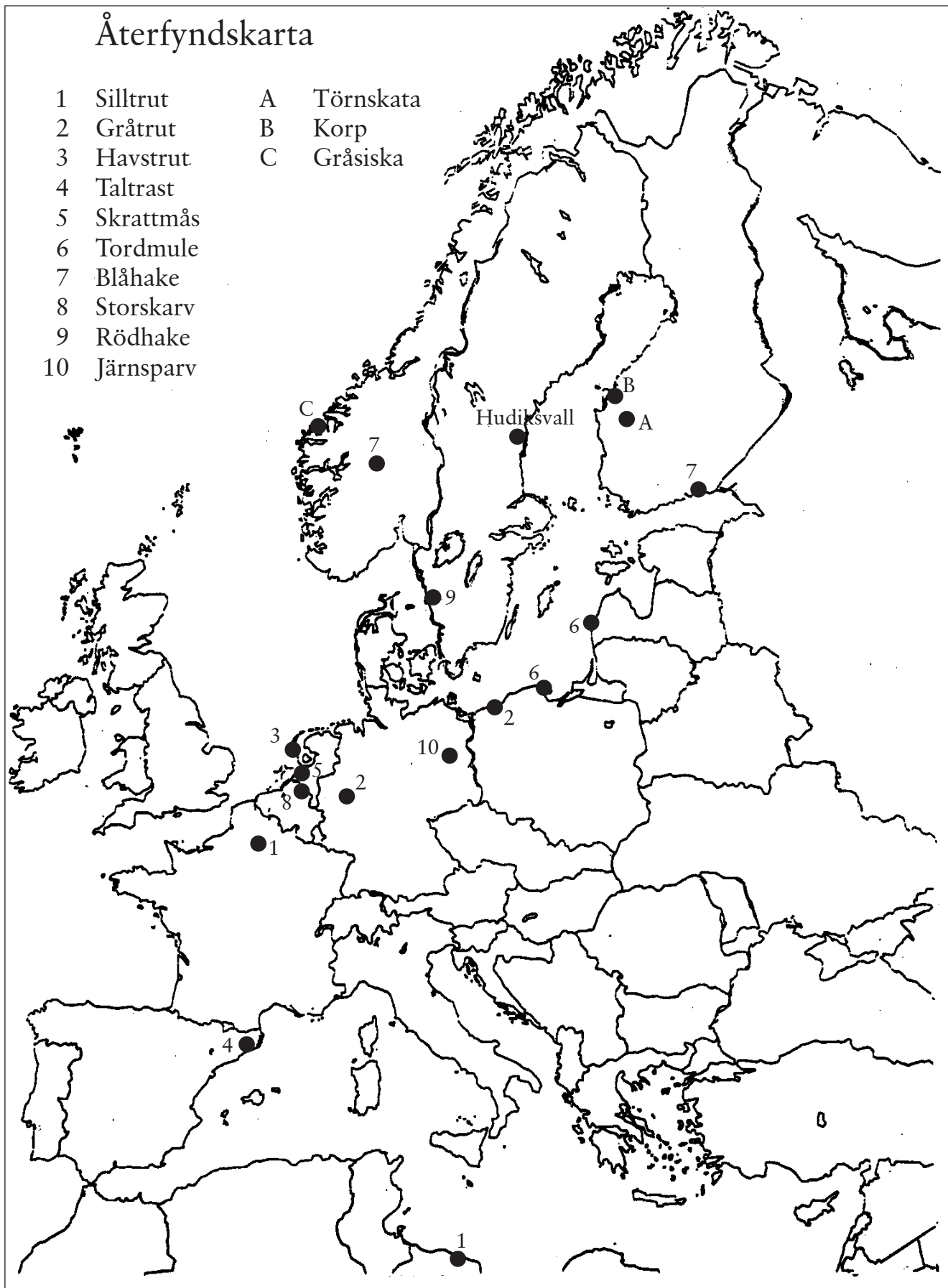
Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Storskarv	73			73
Knölsvan	1	1		2
Vigg		2		2
Ejder		2		2
Svärta		2		2
Småskrake		1		1
Bivråk	1	1		2
Duvhök	3	1		4
Sparvhök		3	2	3
Ormvråk	17			17
Fiskgjuse	11			11
Tornfalk	37	1		38
Strandskata	1			1
Roskarl	7			7
Labb	6			6
Skrattmås	267			267
Fiskmås	75			75
Silltrut	620			620
Gråtrut	585			585
Havstrut	110			110
Skräntärna	2			2
Fisktärna	38			38
Silvertärna	114			114
Tordmule	135	2		137
Tobisgrissla	24			24
Berguv	2			2
Kattuggla	9			9
Slaguggla	7	1		8
Tornseglare	3	1		4
Göktyta	25	2		27
Större hackspett		3		3
Mindre hackspett		2	2	2
Ladusvala		1	1	1
Trädpiplärka		3	3	3
Ängspiplärka		76	76	76
Gärdsmyg		2	2	2
Järnsparv		138	138	138
Rödhake		36	35	36
Näktergal		3	3	3
Blåhake		46	46	46
Rödstjärt		2	2	2
Buskskvätta		19	19	19
Koltrast		7	1	7

Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Björktrast	23	1	1	24
Rödvingetrast	5	1	1	6
Sävsångare		18	18	18
Rörsångare		38	38	38
Härmsångare		1	1	1
Höksångare		1	1	1
Ärtsångare		27	27	27
Törnsångare		23	23	23
Trädgårdssångare		97	97	97
Svarthätta		43	43	43
Grönsångare		1	1	1
Gransångare		72	72	72
Lövsångare		223	223	223
Kungsfågel		2	2	2
Grå flugsnappare		3	3	3
Svart vit flugsnappare	237	8	8	245
Stjärtmes		10	10	10
Talltita		10	5	10
Tofsmes		1		1
Svartmes		5		5
Blåmes	37	68	46	105
Talgoxe	43	90	54	133
Nötväcka		6		6
Trädkrypare		4	1	4
Törnskata		13	13	13
Skata	3	1		4
Kråka	2			2
Stare	75			75
Pilfink		6	4	6
Bofink		7	1	7
Bergfink		42	3	42
Grönfink		31	28	31
Steglits		5	5	5
Grönsiska		136	123	136
Gråsiska		641	595	631
Snösiska		12	12	12
Rosenfink		5	5	5
Tallbit		1		1
Domherre		63	8	63
Gulsparv		54	41	54
Videsparv		2	2	2
Sävparv		33	33	33
Summa	2 606	2 164	1 939	4 770

Återfyndskarta

- 1 Silltrut
- 2 Gråtrut
- 3 Havstrut
- 4 Taltrast
- 5 Skrattmås
- 6 Tordmule
- 7 Blåhake
- 8 Storskarv
- 9 Rödhake
- 10 Järnsparv

- A Törnskata
- B Korp
- C Gråsiska

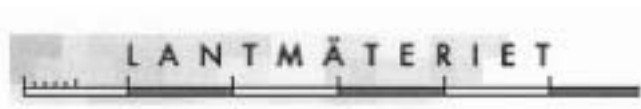

Fågelservice

NORDANSTIGS NATURSKYDDSFÖRENING startar nu en exklusiv service till sina medlemmar! Har Du länge gått och undrat vilka fåglar Du ser och hör runt husknuten, på tomten, i trädgården eller i Dina andra omgivningar? Då kan Du ringa efter privat fågelservice och boka en tid för ett hembesök så ska vi försöka hjälpa till att reda ut begreppen. Gör en fågelpromenad med familjen, tillsammans med kompisar eller grannar och så vidare och lär Dig vilka fåglar Du har därhemma. Du kan ringa följande personer så ska vi försöka se till att någon kommer till Dig:

Per-Ivar Persson	0652-407 23
Ragnar Svensson	0652-320 29
Sven Norman	0652-204 18
Lars Norman	0652-206 61

Nya kartor

SOM FÅGELINTRESSERAD kan man ju välja att följa med strömmen och bara besöka säkra fågellokalor som man fått kännedom om via fågellokalguider eller andra fågelskådare. Men det går ju givetvis även att själv försöka

upptäcka egna fågellokalor. Lämpligt är ju då att förse sig med en karta så att man inte går vilse det första man gör. .. Den översiktskarta i skalan 1: 100000 som finns över Nordanstigs och Hudiksvall kommuner bör finnas i var fågelskådares ägo.

Under hösten har det kommit några nya viktiga kartor över vårt närområde. Kartor utges ju mestadels av Lantmäteriet och de här nya kartorna heter Lantmäteriets Terrängkarta. Kartorna omfattar områdena Hudiksvall 15 H SV (från Söderhamn och norrut till Enånger och en bit in i landet), Hudiksvall 15 H NV (från Enånger och norrut till Hudiksvall och in till Näsviken och Nianfors) samt Hudiksvall 15 H NO (ungefär skärgården från Agön upp till Hornslandet). Tidigare hette dessa Terrängkartor Gröna kartan och ännu tidigare Topografiska kartan. Skalan är 1:50000. Till skillnad mot Gröna kartan finns på Terrängkartan inlagt hyggen, områden med blockig terräng och dessutom är ju kartan uppdaterad med nybyggda vägar med mera. Kostnad i bokhandeln är cirka 85 kronor styck. Det är meningen att nya Terrängkartor skall finnas för övriga delar av vårt närområde inom något år.

Vill man ha bättre skala kan man välja Gula Kartan med en skala på 1:20000. Tyvärr börjar dessa kartor bli ganska föråldrade nu, eftersom de är tryckta på 80-talet. Inget nytryck är heller planerat. Vill man utnyttja Internet finns också möjlighet att gå in på Lantmäteriets hemsida www.lantmateriet.se och där man även kan se satellitbilder. Kartorna på nätet går dock inte att skriva ut så du måste köpa en karta för att ha med den i fält.

Exkursion 011006

AVRESA 06.00 FRÅN LILLFJÄRDEN. Plus sex grader och duggregn. Vi åker först mot Hölick men där verkar det inte vara mycket fågel i vattnet. Vi ser i alla fall gräsand, ejder, storskrak och knipa. I strandkanten spatserar tre kärrensäppor. Bland buskar och träd ses gråsiska, gulsparv, grönfink, kungsfågel, nötväcka, talgoxe, blåmes, spillkråka och större hackspett.

En intressant observation var en trolig större piplärka men bara två av deltagarna fick syn på den eventuella rariteten.

Vid notiden har vi tagit oss till Hörneudde. Duggregnet börjar att avta. Här ser vi bland annat sjöorre, storskarv, fiskmås, gråtrut, havstrut, skäggdopping och så exkursionens behållning en pilgrimsfalk som glider mot Halvarskär. Tyvärr får vi inte se någon havsörn. Efter att ha summerat antalet arter (27) så åker vi hemåt.

Mats Sundkvist

Projekt jaktfalk 2000

PROJEKT JAKTFALK har även under 2000 delvis samkörts med Projekt Kungsörn Jämtland/Härjedalen. Så gott som samtliga kända häckningsplatser av jaktfalk har kontrollerats minst en gång under häckningssäsongen.

Jämtland och Härjedalen

Inom länet Jämtland/Härjedalen känner man till 50 jaktfalksrevir. Under 2000 var 14 av dessa besatta. Av de 14 jaktfalkpar som gick till häckning, lyckades endast sju par under 2000. Föregående år lyckades tio par få ut ungar. Totalt kom minst 16 jaktfalkungar på

vingarna (mot 26 året före). På en av årets häckningsplatser gick det tyvärr inte att räkna ungar, då det inte var möjligt att ta sig till den avlägset liggande häckningsplatsen efter den första vinterkontrollen. Senare under säsongen kunde dock konstateras att ungfåglar fanns på platsen. Sannolikt skulle ytterligare 23 ungar kunna läggas till resultatet för Jämtland.

I Härjedalen hittades jaktfalkar i tre av 13 kända revir. Två av dessa fick fram flygga ungar. I Jämtland blev antalet lyckade häckningar sammanlagt fem i år, vilket är ett relativt magert resultat. Remarkabelt var att det inte blev en enda lyckad häckning i norra Jämtland. En påbörjad häckning spolierades av att boet som placerats på snöunderlag, rasade ned då snön smälte bort. Det dåliga resultatet i övriga delar av Frostviken-Hotagenområdet kan dock inte förklaras med brist på lämpliga boplatser. Mer troligt är att det varit otillräckligt med föda. I delar av området har det bedrivits en intensiv ripjakt som kan ha inverkat negativt på födotillgången.

Under året har ytterligare ett potentiellt hot mot jaktfalken tillkommit i fjällmiljön. Det är de vindkraftverk som uppförts utan att föregås av tillräckliga utredningar. Förutom kollisionsriskerna är det ett av våra minst påverkade fjällmassiv som på detta sätt mister sin vildmarksprägel.

Norrbotten

År 2000 blev ett framgångsrikt år för Projekt jaktfalk Norrbotten. Trots minskade anslag från världsnaturfonden WWF, med neddragningar av personal som följd, kunde projektet inventera cirka 14 000 km² av Norrbottens 32 200 km² fjällområde. Stora delar av dessa fjäll hyser dock sannolikt inte längre jaktfalk, speciellt inte de mindre fjällområdena som ligger isolerade.

Området som inventerades sträcker sig från Torneträsk i norr till Riebnis i söder. Riebnis ligger i Arjeplogsfjällen, strax norr om Skellefteälven. Inventeringsområdet täcker uppskattningsvis två tredjedelar av jaktfalkens nuvarande utbredningsområde i Norrbotten. Under två dagar i vecka 24 kontrollerades alla påträffade jaktfalksrevir från helikopter.

Under våren lokaliserades 33 revir där observationen av jaktfalkar tydde på att det fanns ett etablerat par. Som ett ”etablerat par som gör häckningsförsök” räknas en ruvande hona eller två jaktfalkar som parar sig och lämnar över byten eller balar i boet.

På ytterligare tre lokaler sågs jaktfalk regelbundet, men inventerarna gjorde bedömningen att det sannolikt rörde sig om ensamma fåglar, som inte hade någon partner.

Intressant är att på två lokaler var honan i paret ungfågelstecknad, det vill säga knappt ett år gammal, men hade ändå etablerat ett parförhållande med en vuxen hane. Ingen av dessa fick ut ungar.

I dessa 33 revir genomfördes 13 lyckade häckningar (39,3 %) och 36 ungar kom på vingarna. Det ger ett medeltal på 2,77 ungar per lyckad häckning och 1,09 ungar per etablerat par. Genomsnittet för alla lyckade häckningar i Norrbotten mellan 1996 och 2000 ligger på 2,77 ungar per kull och sammanfaller således med årets resultat. En genomsnittlig kullstorlek på 2,77 ungar per

lyckad häckning är emellertid högre än det samlade genomsnittet på 2,5 från övriga undersökningar i världen.

En jämförelse mellan ripjaksområdet Kirunafjällen och Sarekfjällen visar i år ingen skillnad i andelen lyckade häckningar, 33 % i Kiruna och 31 % i Sarek.

En generell trend år 2000 är att de par som lyckats bäst, är de med revir långt in i fjällvärlden, på högplatåer eller längst in i dalgångarna.

Eggegrunds fågelstation

VERKSAMHETSÅRET 2000 liknade de närmast föregående åren i så motto att stationen var bemannad kortare perioder under sommaren för häckfågelstudier och cirka en månad under hösten för traditionell småfågelmärkning. Årtusendets första ringmärkta fågel på ön blev en dununge av labb som för sågs med ring 20 juni.

Den egentliga höstsäsongen inleddes 7 september och verksamheten pågick kontinuerligt fram till 15 oktober. Detta innebar att nätfångsten bedrevs under cirka fem veckor, alltså under en något längre period än 1999. Under året märktes 3 721 fåglar. Bland specialiteter härute brukar nämnas taiga- och kungsfågelsångare samt större piplärka. Två taigasångare fångades också 21-22 september, och observationer under perioden 20-25 i samma månad tydde på att minst fem taigasångare besökte ön under denna period. Ytterligare en observation av taigasångare gjordes 5 oktober. Någon kungsfågelsångare

påträffades dock inte under hela hösten. Större piplärka noterades däremot 3, 6 och 12 oktober.

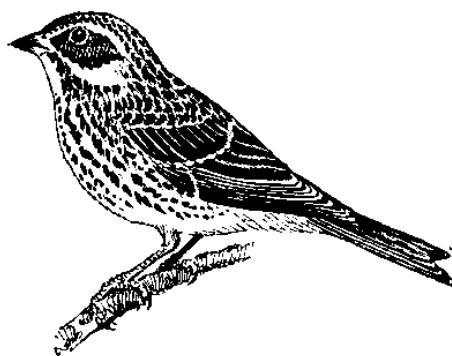
En av höstens ”stora arter” visade sig bli trädkrypare, och inte mindre än 123 ringmärktes. Den 14 oktober fångades 34 individer! Talgoxe är normalt ingen stor märkart på Eggegrund, men hösten 2000 fångades 56 exemplar. En av dessa var märkt vid Hangö i Finland två veckor tidigare. Kanske skvallrar detta om ett sydostligt ursprung för flertalet av talgoxarna inkomna till ön denna höst?

Bland de åligganden av administrativ art som tjänstgörande ringmärkare på ön har att fullgöra varje dag, finns dataregistrering av alla ringmärkningsuppgifter och att på särskild blankett notera dagssummor för varje fågelart som påträffats under dagen. Dessutom skrivs en dagbok, där man även noterar sammanfattande uppgifter om väder, aktiviteter, fågelobservationer och kommentarer om ringmärkningen, bland annat antal nättimmar. Utifrån dessa uppgifter kan man i efterhand ta fram en hel del allmän information. Man kan till exempel beräkna genomsnittligt antal fångade fåglar per nättimme under olika delar av säsongen.

Man finner att bästa utbytet per nättimme har erhållits för en period så sent som 15-19 oktober. För denna period närmar sig

fångstfrekvenserna talet 1, det vill säga nästan en fågel fångas i genomsnitt i varje nät under en timme. Detta låter kanske blygsamt, men det måste då påpekas att siffran är ett genomsnitt av alla de mycket varierande fångstfrekvenserna olika dagar och olika tider på dagarna under perioden. Den högsta individuella fångstfrekvensen under en dag noterades den minnesvärda dagen 15 oktober 1991, då 1 142 fåglar fångades på 120 nättimmar, alltså ca 9,5 fåglar per nättimme.

När man tittar på ringmärkningsresultatet är det fyra arter som dominerar nämligen kungsfågel, rödhake, lövsångare och gråsiska. En stor andel av lövsångarna dyker upp i slutet av augusti och början av september. Sedan följer en hel del rödhakar under hela september och även in i oktober. Andelen rödhakar är dock inte stor jämfört med kungsfågeln, som åtminstone under andra hälften av september och i början av oktober står för mer än hälften av fångsten. Gråsiskor är aktuella ända från slutet av augusti (då med kraftigt inslag av *cabaret*-siskor) fram till stationen normalt stänger för säsongen. Under den senare delen av oktober är gråsiskorna som synes den helt dominerande fångstarten.

De tre vanligaste märkarterna under 2000 var kungsfågel 2 062, rödhake 430 och gråsiska 386. Av mera ovanliga märkarter kan nämnas taigasångare (2), dvärgsparv (1) och snösiska (2).

HUDIKSVALLSREGIONENS FÅGELKLUBB
EKONOMISK REDOVISNING FÖR VERKSAMHETSÅRET 2001

RESULTATRÄKNING

Intäkter

Medlemsavgifter	10 880:00
Annonsintäkt	700:00
Tunasjöns utgrävning	3 909:54
Bidrag från en medlem	1 000:00
Ränta	13:83

Summa intäkter **16 503:37**

Kostnader

Tryckning av Nattvakan	7 500:00
Nätpinnar	1 482:00
Årsavgift postgiro	310:00
Avgift utbetalningskort	15:00

Summa kostnader **9 307:00**

Årets överskott 7 196:37

Summa kostnader och årets överskott **16 503:37**

BALANSRÄKNING

Tillgångar

Innestående på postgirokonto 17 332:57

Summa tillgångar **17 332:57**

Skulder och eget kapital

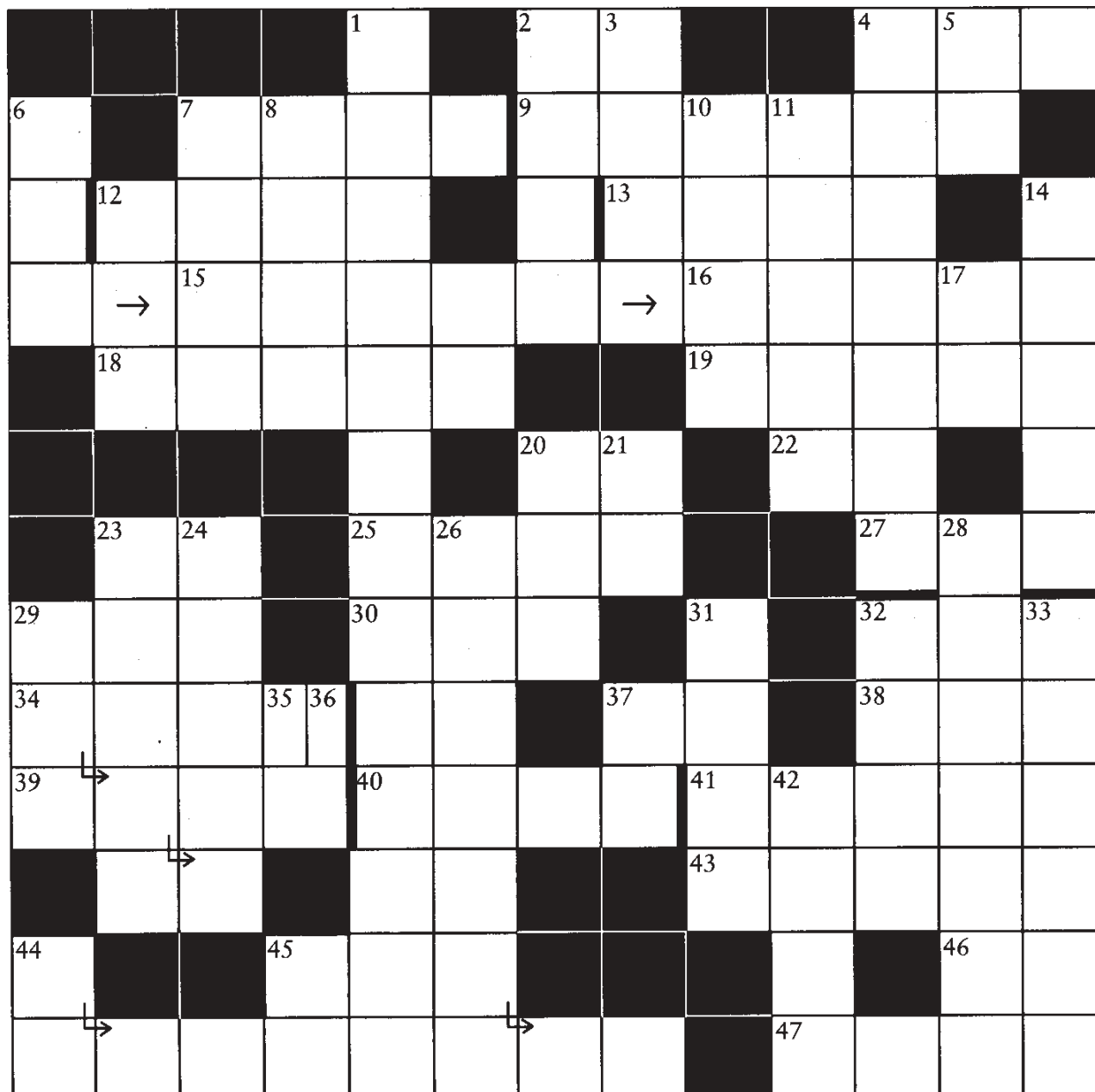
Skulder 0:00

Eget kapital

Balanserat överskott	-2000	10 136:20
	2001	7 196:37

Summa **17 332:57**

Dessutom förfogar klubben över en fond efter Magnus Johansson, 8 825:97 efter utdelning av 1 100 kronor under året till ungdomar i klubben.

FÅGELKRYSS MED LITTERÄRT STUK

Staffan Holm, bibliotekarie på gymnasiet och medlem i fågelklubben, har gjort ett klurigt fågelkryss med litterär anknytning. Vill du vara med och tävla om ett presentkort från Kjelles skickar du in en kopia på din lösning senast den 1/5 till Karin Svensson, Blockvägen 16 F, 824 34 Hudiksvall. Rätt lösning

och vinnare kommer att presenteras i nästa nummer av Nattvakan. Lycka till med kryssandet!

Vågrätt

- 4 Rumslig synonym och början på typ med svart ögonmask
- 7 Strindbergsk Arvid
- 9 Räknas trots namnet till grönt
- 12 Cooper
- 13 Högt före både ugglor och falk

- 15 Parvus och minor
 16 Smakar inte fisk eller mitt emellan
 18 Satt på Olof von Dalins kyrketak
 19 Bov i Rossiniopera
 20 Kött i Bibeln
 22 Korsordsord
 23 I etern
 25 Gör vi gärna näktergal
 27 Ros
 29 Sägs säga grismatskäril
 30 Olrogfågel enligt Taube
 32 Sämre än bättre men inte alls dålig
 34 Med 35 lod börjar en i denna familj
 37 Seglardelikatess
 38 Vår växt
 39 Visst är blåst
 40 Sägs av vissa vissa ha omkring sig
 41 Delsboby utan lin och på mången fågel
 43 Bland alla grå kan döljas snö
 45 Ljuv utan L
 46 Räddningsplanka för kryssmakare
 47 Ett himla fall

Lodrätt

- 1 Både Tegnér och Stagnelius skaldade om dem
 2 Duva hos Runeberg
 3 Myggjagares ena färg
 4 På gren och scen
 5 Rar skurks upptakt
 6 Å andra sidan inte ens hos Ferlin (tre ord)
 7 Den största är vit på Grönland
 8 Sjunger knappast trast
 10 Hos viss Parus
 11 Slank före dikeskörning
 14 Muntra och kluven
 17 Rymdtyp
 20 Liknade Ture Sventon
 21 Sandrev
 23 Minst två krävs för årstidsväxling
 24 Gör inte gök
 26 Sur nia
 28 Den är minst i sitt slag
 29 Hans vän är Puh

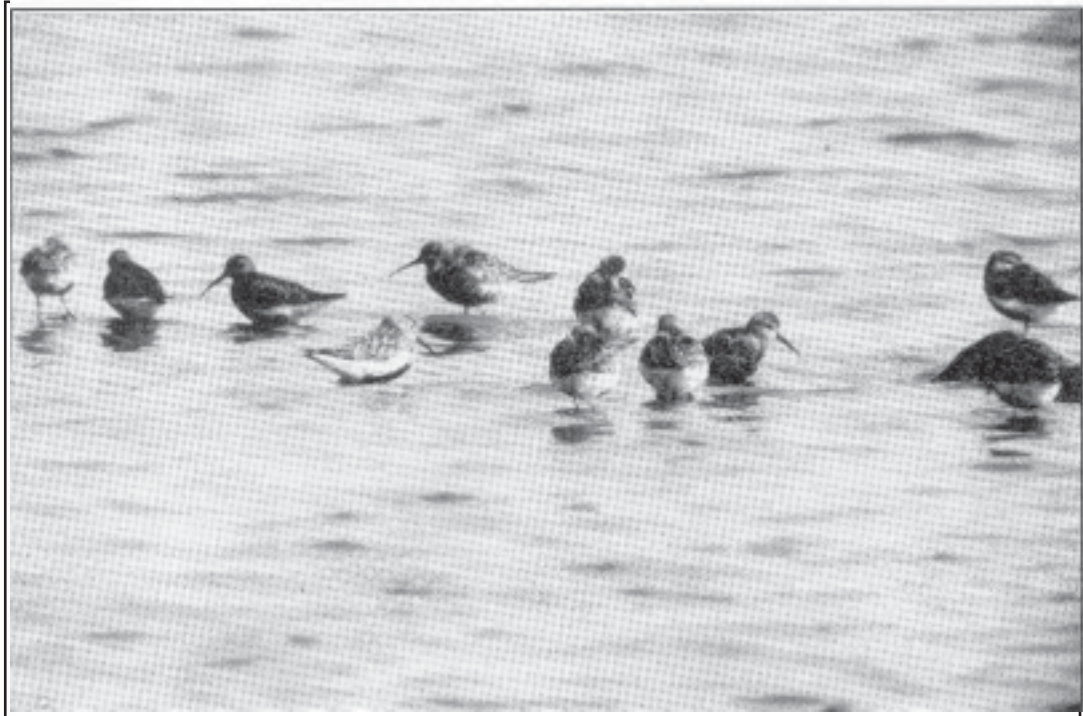
- 31 Luftakrobaten har en
 32 På viss gås
 33 Huvudstad
 35 Börjar som sitt enda europeiska hemland
 36 Mums för Corax
 37 Ungdomligt läte
 42 Kan man fotboll. Musikinstrument.
 Fågel.
 44 Murar sitt hem
 45 Tofsig

SVAR TILL FÅGELKRYSSSET

Här kommer de rätta svaren till fågelkryssset i förra numret av Nattvakan:

- 1 Trana
 2 Sidensvans
 3 Nattskärria
 4 Ejder
 5 Berguv
 6 Sädesärila
 7 Silvertärna
 8 Sommargylling
 9 Nötkråka
 10 Havsörn
 11 Morkulla
 12 Tordmule
 13 Tofsvipa
 14 Kungsfågel
 15 Nötskrika

På vissa ledtrådar kunde man tänka sig fler än ett rätt svar, till exempel att också tornfalk drar över sitt revir. I de inramade vågräta rutorna blev det *Anser Erythropus*, det vill säga det latinska namnet på fjällgås. Av alla som skickat in rätt lösning lottades Ulla Persson och Tord Swales från Söderhamn fram som vinnare. Vi gratulerar Ulla och Tord till vinsten, ett exemplar av "Fågelguiden".

Kärnsnäppor. En av arterna som häckar i Sverige.

Hur många arter häckar i Sverige?

Lars Göran Lindström

Detta skall denna artikel försöka svara på. Dessutom göra en jämförelse hur det ser ut i de tre landsdelarna och till slut titta på hur många arter som häckar i Hälsingland.

DET ÄR INTE SÅ LÄTT ATT EXAKT SÄGA hur många arter som häckar i Sverige. Det varierar lite mellan olika år beroende dels på att invasionsarter, som till exempel bändelkorsnäbb, vissa år häckar här och att andra arter tillfälligt kan häcka i Sverige.

Regelbundet, det vill säga varje år om förhållandena är bra, häckar 240 arter i Sverige. Allt från de allra vanligaste arterna som lövsångare, bofink och trädpiplärka till de ovanligaste som svartbent strandpipare, vittryggig hackspett och kornsparv.

Denna summa har varit ganska konstant under de senaste årtiondena även om arter som tofslärka, tornuggla och mellanspett har försvunnit som häckfåglar ur den svenska fågelfaunan.

Den mest hotade häckfågeln i Sverige just nu är den svartbenta strandpiparen som bara häckade med ett enda par år 2000 på Ängsnäset vid Falsterbo. Det dröjer nog inte länge innan vi kan räkna bort den som svensk häckfågel.

Andra arter, som räknas som regelbundna, men med mycket få häckande par är vitryggig hackspett, kornsparv, nordsångare, fjällgås, tretåig mås och sommargylling.

Förutom de 239 regelbundna arterna häckar oregelbundet (vissa år men då och då) eller tillfälligtvis (bara en eller någon enstaka gång) cirka 17 arter till i Sverige.

Oregelbundet: Vaktel, fjälluggla, härfågel, bändelkorsnäbb och dvärgsparv.

Tillfälligt: Flodsångare, busksångare, lundsångare, vassångare, svarthakad buskskvätta, brandkronad kungsfågel, biätare, svart stork, tornuggla, större skriköm, brun glada och aftonfalk.

Götaland

LITE FÖRVÅNANDE VAR att när man tittar på hur många arter som häckar i de olika landsdelarna så ligger Götaland sämst till, men förklaringen till detta är ju att de saknar den fågelfauna som både Svealand och Norrland har i sina fjälltrakter. Så trots att flera arter bara häckar i Götaland så kommer den södra landsdelen sist. I Götaland häckar regelbundet 196 arter dessutom tillfälligtvis 14 arter.

Bland den regelbundna häckfågelfaunan som bara finns i Götaland kan nämnas svarthalsad dopping, svarbent strandpipare

skärfläcka, tretåig mås, kentsk tärna, fältpip-lärka, halsbandsflugsnappare, sommargylling och kornsparv.

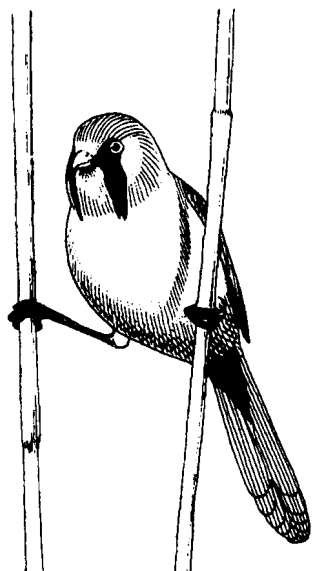
Svealand

I SVEALAND HÄCKAR REGELBUNDET 207 ARTER.

Det finns inte någon art som bara häckar i Svealand, men genom sitt läge så häckar de flesta av både Götalands och Norrlands fåglar här. Både sydliga arter som rördrom, röd glada, ängshök, rödspov, svarttärna och pungmes och nordliga arter som sädgås, sjöorre, fjällvråk, dalripa, fjällripa, fjällpipare, myrsnäppa och smalnäbbad simsnäppa finns representerade här. I landsdelen finns fler olika biotoper än i Götaland genom att den svenska fjällkedjan går ända ned till Dalarna. Antalet tillfälliga häckare är 9 stycken.

Norrland

SÅ DET BÄSTA TILL SIST. När jag satte mig ned och började titta på hur många häckfåglar som fanns i de olika landsdelarna trodde jag

inte spontant att Norrland skulle ha flest. Visserligen så är ju vår landsdel störst till ytan och vi har den största delen av fjälltrakterna, men många av de arter som finns i södra Sverige finns ju inte här så det blev en glad överraskning att hela 210 arter häckar regelbundet här. Dessutom så har tillfälligtvis 14 arter häckat här.

Flera av Sveriges häckfågelarter häckar bara i Norrland. Fjällgås, alfågel, salskrake, jaktfalk, mosnäppa, skärnäppa, dubbelbeckasin, myrspov, svartnäppa, fjällabb, berglärka, rödstrupig piplärka, nordsångare, snösiska och dvärgsparv är exempel på sådana. Bland de tillfälliga häckarna kan nämnas större skrikörn, brun glada och blåstjärt alla i Norrbotten. Så även om vi inte har sett flest arter i Norrland så har vi i alla fall flest häckande arter.

Hälsingland

I HÄLSINGLAND HÄCKAR REGELBUNDET 162 arter. Dessutom har tillfälligt häckat 24 arter. Bland de tillfälliga häckarterna kan nämnas gravand, stjärtand, stenfalk, småfläckig sumphöna, kornknarr, mosnäppa, rödspov, dvärgmå, lappuggla, kungsfiskare, forsärla, sidensvans, svart röstjärt, kärrensångare, lundsångare, tallbit och stenkäck.

Tunasjöns utgrävning

FÅGELKLUBBEN FICK I HÖSTAS överta en fond för Tunasjöns utgrävning. Fonden hade funnits sedan 1920-talet men varit orörd sedan dess. Kapitalet hade vuxit rejält så hela 3 909:54 fick fågelklubben överta. Pengarna är dock öronmärkta och måste gå till något som främjar Tunasjön. Har Du något förslag på vad HFK skall göra för pengarna så hör gärna av Dig till någon i styrelsen.

Försening

PRECIS NÄR DETTA NUMMER AV NATTVAKAN i stort sett var klart hände det som inte fick hända, min dator gick sönder. Hårddisken kraschade och givetvis så hade jag ingen backup på filerna. Det tog cirka två veckor att få tillbaka datorn och inte gick det att rädda en enda fil. Allt som jag hade sparat var försvunnet, inte bara senaste numret utan alla fågelteckningar och mallar för tidningen var också borta. Följden blir att tidningen kommer ut minst två veckor senare än beräknat.

Det kan bli så att när ni fått tidningen så har redan första och i värsta fall även andra programpunkten redan gått. Det beror helt på hur lång tid det tog att trycka tidningen. Kanske vi inte heller kan få ut Nattvakan två veckor före årsmötet och då bryter vi mot att kallelsen till årsmötet måste vara ute till medlemmarna minst två veckor före mötet. Men om vi har tur så kom tidningen ut i tid. Svaret vet inte jag men ni, när ni nu läser detta.

Lars Göran Lindström

Fortsättning från sidan 3

En annan spännande höstaktivitet är ringmärkning vid Reffelmansviken. Om den kan ni läsa mer om på annan plats i tidningen. En av höjdpunkterna var i alla fall en flock med stjärtmesar som fastnade i näten. Stjärtmesen tillhör ju en grupp flyttfåglar som kallas för invasionsfåglar. En invasionsfågelart förekommer med oregelbundna mellanrum, ofta är det arter som normalt är stannfåglar. Goda bärår kan invasioner av tallbit, trastar och sidensvans inträffa. Goda sorkår blir det invasion av ugglor. I höst var det varken särskilt gott om bärätare eller ugglor. Den mest spektakulära invasionen hösten 2001 var av mycket liten omfattning, men inte desto mindre intressant. Under oktober sågs först en lappmes med Korsholmsudden och sedan 3-4 lappmesar i Sörfjärden. Lappmesen är en riktig invasionsart, de senast obsarna i Hälsingland är från 1994.

Förutom lappmesarna var hösten tämligen fri från rariteter. En obestämd skrikörn sträckte söderut i Gnarp 27:e september och två exemplar av den alltmer ovanliga jordugglan sträckte i kustbandet. Annars fick vi nöja oss med enstaka sandlöpare och skärpiplärkor vid kusten samt snösiskor i gråsiskeflockarna. Dagarna innan jul sågs en ung

vittrut vid Hölick. Som är brukligt fick skådningen ett lyft igen när det nya året kom. Även om det var färre arter än fjolårets rekordjanuari så hittades några mycket trevliga arter. Redan 1:a januari sågs först en skärnäppa vid Hölick, men frågan är inte om den sothöna som låg i Lillfjärden var minst lika oväntad. Mest fågelskådare drog dock de vitnäbbade islommarna vid Kuggören. Fredagen den 4:e januari upptäcktes två så kallade "vitnäsor" på nära håll vid Kuggören. Dagen efter hade ett 20-tal skådare letat sig ut till Hornlandet och efter visst letande kunde en av islommarna återfinnas vid Tomashamn, där den blev liggande hela veckan. I mitten av månaden sågs en vitnäbbad islom återigen vid Kuggören. Hornlandet var "hett" under januari, med bland annat alförrädare, sillgrissla, salskrake, vigg och smålom bland mängder av skrakar och knipor.

Bland fågelborden sågs också en hel del spännande. Steglits sågs med några ex i Hudik i början av januari, medan ett större gäng höll till i Iggesund i slutet av månaden. Bofink var ganska vanlig, medan bara enstaka grönsiskor och bergfinkar sågs. De stundtals stora gråsiskeflockarna innehöll många snösiskor och som mest sågs minst åtta ex.

TVÅ FÅGELIAKT TAGELSER 1949

För tredje gången hämtar vi en artikel från ett tidigare nummer av Vår Fågelvärld. Detta är hämtat ur ett nummer av tidningen som kom 1949. Det är den ledande ornitologen på den tiden, Erik Rosenberg, som har skrivit artikeln. Nu är rosenfinken en ganska vanlig fågel men så var inte fallet för drygt 50 år sedan.

ROSENFINKEN

Kristihimmelfärdsdag, 26 maj, hade jag nöjet att deltaga i bergslagernas jägargilles excursion till Stora Karlsö. Vid genomgången av grinden vid Hien ljöd en ganska överväldigande sångfågelkör från buskmarkerna i branten ovanför, och bland de välkända låtarna från sylvior och bastardnäktergalar hördes några obekanta toner. Som jag gick sist i den långa kolonnen stannade jag ett slag men kom ej till någon klarhet. Fågelsången låter ju lite annorlunda i skilda trakter, det var första gången jag befann mig på Stora Karlsö och jag skyndade vidare, ivrig att se sillgrisslornas och tordmularnas kolonier. Efter rundturen över berget kommo så vi ut på Norderslätt för vidare vandring ned till de väntande båtarna. Här mötte åter de mystiska tonerna, som kommo uppe från sluttningen av Marmorberget ovanför Norderhamn. Trots den hårda blåsten och trots det mer än halvkilometer långa avståndet hördes låten tydligt. Ja det var förstås tack vare avståndet som den sällsamma sången framträdde så bra, berfriad som den nu var från den övriga, svagare fåglalåten. Vi skyndade i språngmarsch däråt några stycken, det var tydligt att det rörde sig om en märklig fågel.

Jag tänkte ideligen på något i trastväg, erinrade mig liknande terränger i fjällen där ringtrastar höllo till och språngmarscher efter egendomligt dialektsjungande rödvingar. Andfådda gjorde vi halt i den buskrika blockmarken uppe under branten. Den mystiska fågeln hade nu tystnat, i stället sjöngo de övriga sångarna för fullt. Plötsligt satt en törnskata på en torr gren strax intill och betraktade oss under stjärtviftning.

– Var det den där rackaren, kanske?

– Nej svarade MAURITZ MAGNUSSON, det var alldeles för starkt för att vara törnskata.

Ögonblicket efter kom det också en ljudlig dementi uppifrån buskarna. Jag skrev upp att det var en raskt men tydligt framvisslad låt, melodisk och en aning vemodig, i bokstäver ungefär ”vidje vidje vy h” upprepat med jämna, så där tvåsekundslånga pauser. Det var spännande, skulle vi hinna få syn på fågeln? En ängslig blick ned mot dalen visade att båtarna höllo på att fyllas för återfärd. Diverse småfåglar och i synnerhet grå flugsnappare kommo oss ideligen att rycka upp kikaren. Närmast irriterande verkade en sångstump som slog in i örat – ”kärrsångare” yttrade jag till kamraterna. Plötsligt ropade någon ”där är han”. Det var bara ett par sekunder han visade sig på flykt mellan två busktoppar, men det gick att få i honom i kikaren. I stället för den väntade stora trasten var det till min överraskning en blott bofinkstor gynnare, gråbrun till färgen och med ljusa tvärband på vingarna. Förmodligen syntes också någon mer detalj eftersom bestämningen kunde göras omedelbart: rosenfink, ettårig hanne.

Några fler låtar hördes ej från rosenfinken. När vi bröto upp började en rörsångare dra på i en buske och samtidigt ljöd en besynnerlig, extatisk sång från en trädgårdssångare. Jag sade åt mina kamrater att det nog var den konserten jag komponerade ihop till

”kärrsångare”. Vid bryggan sammanträffade jag med major FLACH, som befann sig på Stora Karlsö sedan några dagar, och gav honom tipset om den tydligen alldeles nykomna rosenfinken.

I litteraturen beskrivs rosenfinkens sång ofta som liknande sommargyllingens. Jag kände väl till detta och hade det haft fog för sig skulle jag nog ha anat mig till fågelns art enbart på lätet. Sommargyllingens sång, som jag för övrigt var i tillfälle att höra några dagar senare eller 31 maj utanför Örebro, är orglande och flöjtande, rosenfinkens, sådan jag hörde den vid ovannämnda tillfälle, är en – vittljudande visselstrof. Hos NAUMAN återges den sistnämnda med ”ticke, ticke, tuh!”, vilket ju är så gott som alldeles densamma som anteckningen på Stora Karlsö. Radio-tjänsts utsändning av samma fågel, upptagen en månad senare, lät rätt svag och något annorlunda; jag skrev upp den som: ”vitt-ju-tius”. Detta liknar ju mycket den vanliga, ursprungligen av HARTERT gjorda tolkningen. Kanske ändras rosenfinkens sång i styrka och form så att den låter något olika vid ankomsten än senare under häckningstiden?

Major FLACH hade vänligheten meddela att han påträffade tre rosenfinkar strax efter sedan vi skilts. Tilläggas bör kanske också att

NILS LINMAN och örebroaren ARNE EKLÖW en tid senare hörde en nattsjungande kärrsångare på lokalen i fråga. Tydligt hörde jag ändå rätt, fast fågelns stämde upp i det opsykologiska ögonblicket, när det gällde att få syn på rosenfinken. I Skåne hade jag senare goda tillfällen att förnya bekantskapen med denna underbara sångare.

LUNDSÅNGAREN

Söndagen 16 juni vid 5 -tiden befann jag mig på hemväg men gick i alla fall upp i parken vid Karlslund invid Svartån utanför Örebro för att slå mig ned en stund i solskenet, vilket kändes skönt efter en nästan frostkall morgon. En och annan svarthätta sjöng ljuvligt i de lummiga träden, här och där försökte sig en ung lövsångare på att dra en stump och någon lyckades rätt skapligt, steglitserna, som voro så talrika denna sommar, läto höra sig även här och en enda gång svirrade en anmärkningsvärt sensjungande grönsångare. Sedan jag noterat talrika tras-tar, mesfamiljer och alla de vanligare fyra hackspettarna reste jag mig för att fara hemåt. Just då, klockan halv sex, ljöd en stark och klar fågelröst uppifrån de höga parkträden. – Vad var det för en nu igen, den föreföll bekant, var det en trädkrypare? Nej, den var ju för stark och ”utsofferad”. Den måste jag höra om igen, något märkvärdigt kunde ej gärna komma i fråga här visserligen, men det dugde inte att lämna saken ouppklarad. Det dröjde emellertid om och slutligen tänkte jag fara i väg och låta fågelns gå som sannolik trädkrypare som sjöng lite avvikande. Då kom strofen igen, nu från några alar vid åkanten. Med ens stod det klart att här var någonting som måste klaras upp. De närmaste tio minutrarna voro mycket spännande. Då och då stämde fågelns upp sin strof uppe i trädkronorna, men det var länge omöjligt att se mer än en skymt av honom

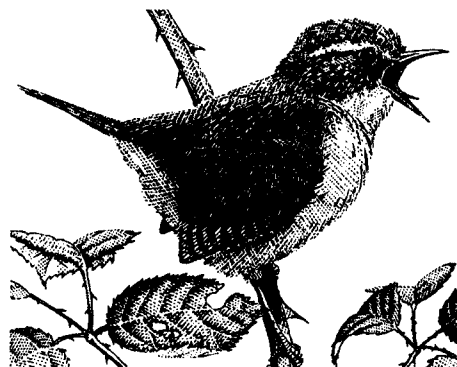
där han kilade omkring i lövet och ibland ryttlade ett slag mellan grenarna. I sången hördes ett grönsångar likt, fast helt kort och svagt "svirr" och strofen slutade ibland med ett par lövsångarlikt bortdöende "tutu".

– Kunde det vara lilla flugsnappare? Fast den fågeln hade jag ju inte tänkt mig sjunga så starkt och välklingande. Till min belåtenhet fladdrade fågeln omsider ner i alarna och blev ett ögonblick fritt synlig på en gren i jämnhöjd med mig, som satt uppklättrad på den branta åbrinken. Den var en liten grönaktig fågel med kraftigt ljusstreck och grå flugsnapparaktigt hög panna, en typisk liten *Phylloscopus*! När han sjöng sågs det hur han formade till melodin med den rätt långa, smala näbben. Jag gissade att det var en *Phylloscopus trochiloides viridanus* men gav mig inte tid till att söka se det eventuella synliga vingbandet. Ty nu kom jag att tänka på en annan sak: här behövdes ett vittne!

En stund tidigare hade jag i kikaren sett den ornitologiska kollegan INGEMAR HAGLIDEN gå och stryka efter den dimrykande ån med kikaren i högsta hugg. Nu kastade jag mig på cykeln och lyckades efter en del kringirrande genskjuta honom. Dr HAGLIDEN befanns redan ha hört den mystiska sångaren men låtit honom passera som gärdsmyg. Vi ilade nu tillbaka till parken, där lyckligtvis den lilla sångaren alltså sjöng med några! minuters mellanrum. Fågeln höll sig nu för jämnan i kronorna av almar, björkar, alar och tallar på sök efter föda, han var mycket orolig av sig och stannade aldrig länge i samma träd, vid ett tillfälle var han över på andra sidan ån men kom strax åter till vår strand. Vid ett annat tillfälle var han i skämtsamt tvist med en ung svart-vit flugsnappare. Så sakteliga drog han sig nerför ån mot sydost och efter en halvtimme hörde vi honom ej längre.

På långt håll var vår sångares melodi förvillande lik trädkryparens, men på närmare

håll var styrkan påfallande och tonerna föreföllo i mitt öra mest likna järnsparvens. I bokstäver fick jag strofen ungefärligen till "t j i t s c h e-t i t s c h t i t i t j e t i t i t s c h -t i r r-t i t-s c h t i t t j e t i t s c h -t u t u". Vi kommo överens om att vid hemkomsten forska i tillgänglig litteratur och fanns där någon lövsångare med sång som liknade trädkryparens, gärdsmygens och järnsparvens så måste det vara vår "karlslundssångare". Efter att ha rådfrågat Niethammer och Våra fåglar i Norden, stod det klart för mig att verkligen rörde sig om lundsångaren. Sången jämfördes där med gärdsmygens och steglitsens. Ett ännu bättre stöd fick bestämningen i ett referat av baltisk kändares beskrivning.

För snart 20 år sedan yttrade EINAR LÖNNBERG vid ett samtal med undertecknad: "Vore jag yngre skulle jag fara ut i skärgården och forska efter den gröna lövsångaren, jag är säker på att han är under invandring österifrån". Det skulle dröja ända till 1939 innan det första exemplaret iakttogs av GUSTAV RUDEBECK i Lund. Säkerligen skulle flera påträffas om alla kännare hörde noga upp. Lundsångaren är bevisligen lätt att förbise. INGEMAR HAGLIDEN, som har ett av sina huvudintressen just i fågesång, lät i sin iver att få se kungsfiskaren fågeln passera som "gärdsmyg", och själv var jag ju på vippen att av begär efter morgonkaffe släppa honom ifrån mig som "trädkrypare".

Nyårsexkursionen

2002-01-01

Karin Svensson

STRAX FÖRE KLOCKAN ÅTTA på nyårsdagens morgon hade sex förväntansfulla och utvilade(?) fågelskådare samlats nere vid Lillfjärden. Det var HFK:s traditionella nyårsexkursion som väntade. Exkursionen där det gäller att se så många arter som möjligt. Om sanningen ska fram var nog inte förväntningarna så speciellt höga, en bärfattig höst och några riktigt kalla veckor före nyår gjorde att vi inte vågade hoppas på så där värst god utdelning. Tänk vad fel vi hade....

Det började bra med en riktigt tung januariart redan i Lillfjärden, en grågås som hållit till där hela vintern. Årets exkursion följde sedan i stort sett den vanliga rutten: Forsa kyrka – Rolfsta – Soptippen – Idenor – Hudiksvalls fågelbord – Sanna – Hornslandet. En ny plats vi besökte i år var fågel-

klubbens matning inne i skogen vid Håsta, en säker lokal för svartmes. Där dök också personal från Hudiksvalls tidning upp för att göra ett reportage om nyårsexkursionen. Soptippen bidrog i år med bland annat stare, duvhök och spillkråka. Arter som bofink, björktrast och koltrast skulle kunna bli svåra att hitta denna kalla nyårsdag. Men hemma hos Mats Sundkvist på Båtsmansvägen blev det jackpot, där fanns både koltrast och bofink vid fågelbordet. På väg mot Sanna upptäckte sedan Mats Axbrink en björktrast som flög över Södra vägen. En blixtsnabb inbromsning och en U-sväng med HT:s bil i släptåg, och vi fick se björktrasten sittande i en buske på Vallvägen. Tur att det var lite trafik! I Sanna hittade vi som väntat turkduva, i år fick vi se så många som 13 stycken.

På väg ut mot Hornslandet hade vi tur och hittade tofsmes när vi stannade för att titta vid en fågelmatning strax innan Arnöviken. Men det var Hölick som bjöd på den riktigt tunga observationen. Vi hade skådat en stund vid Östra havsbadet och räknat in arter som fiskmås, småskrake och tobisgrissla när Mats och Mats upptäckte en liten, mörk vadare som snabbt flög över viken mot söder. En skärnäppa! Ingen annan hann se snäppan förrän den försvann bakom udden mot söder. Själv blev jag både besviken och arg över att jag missade fågeln, det skulle ju också ha varit ett nytt "livskryss" för mig. Jag spanade en stund utan resultat och var nästan på väg att gå mot fyren för att kolla om den satt på klipporna där, när snäppan dök upp igen och flög tillbaka mot Själhällorna. Vilken tur, en första januariart som heter duga!

Sista platsen att besöka denna januaridag var Kuggören. Även här blev det riktigt bra utdelning med storskarv, havsörn och sjöorre. I en flock gråsiskor som landat i en björk strax nedanför kapellet hittade vi också en snösiska. Snösiskan visade upp sig mycket

Någon vigg kunde inte ses första januari. Foto: Christer Fliesberg.

fint, och vi kunde tydligt se karaktärerna kritvit övergump och vita ostreckade kroppsidor.

Totalt sågs 48 olika arter under årets nyårsexkursion. Det var lika många som på nyårsexkursionen ifjol, och således tangerat rekord. Vem hade kunnat tro detta? Men fortfarande väntar vi på svaret på frågan: vilket år kommer vi upp till 50 arter på nyårsexkursionen? Kanske nästa år, men ingen vet. Det är ju det som är en av tjustringarna med fågelskådning.

Artlista från nyårsexkursionen 2001:

Storskarv	Knölsvan
Sångsvan	Kanadagås
Grågås	Gräsand
Knipa	Alfågel
Sjööorre	Ejder

Småskrake	Storskrake
Havsörn	Duvhök
Skärnäppa	Havstrut
Gråtrut	Fiskmå
Tobisgrissla	Tamduva
Turkduva	Större hackspett
Spillkråka	Strömstare
Koltrast	Björktrast
Kungsfågel	Talltita
Tofsmes	Blåmes
Talgoxe	Svartmes
Nötväcka	Trädkrypare
Nötskrika	Skata
Kaja	Kråka
Korp	Stare
Gråsparv	Pilfink
Bofink	Grönfink
Gråsiska	Snösiska
Domherre	Gulsparv

I slutet av november avled Lars-Göran Tillander mångårig styrelsemedlem i HFK.

Till minne

* 1941 - 26/11 2001

EN TIDIG VÅRMORGON var Lars-Göran och jag på väg till Kyrksjön i Harmånger. Det var ännu mycket snö kvar och våra förhoppningar var inte särskilt stora om ett sjudande fågelliv. När vi kom fram gjorde upp en mindre eld och satte oss ner för att njuta av vår medhavda matsäck. Plötsligt kom en liten fågel i närheten av oss och satte i gång med en intensiv sång. Visserligen ganska monoton sång men ändå: Vi kände båda att livet i naturen på något sätt hade återvänt. Årets första sävsparv!

När HFK bildades var Lars-Göran mycket aktiv i fågelklubben. Han var med att utforma vår tidning Nattvakan och deltog ofta i de exkursioner som anordnades av klub-

ben. Lars-Göran och jag var ofta ute på sena uggleexkursioner, kontrollerade uggleholkar vi byggt och satt ut. Naturligtvis var allt detta stora upplevelser för oss. Fågellivet blev en stor del av våra gemensamma upplevelser. Som personlig vän och kamrat i trettio år saknar jag honom mycket.

Vi var på väg till Kilimanjaros topp och hade vandrat i fyra dagar. Det var mitt i natten och vi kämpade båda mot höjdsjukan. Det var några hundra meter kvar upp till toppen och jag sa till Lars-Göran att nu orkar jag inte mer. Även Lars-Göran var mycket sjuk men ville ändå kämpa vidare. Tillsammans vände vi dock tillbaka. Vi var ändå överens att vi hade varit med om en mycket stor upplevelse.

Lars-Göran fick inte möjligheten att nå alla sina mål här i livet men han hann uppleva och göra många saker som han drömt om. Lasses sista ord blev: Nu orkar jag inte mer. Men han fick inte chansen att återvända.

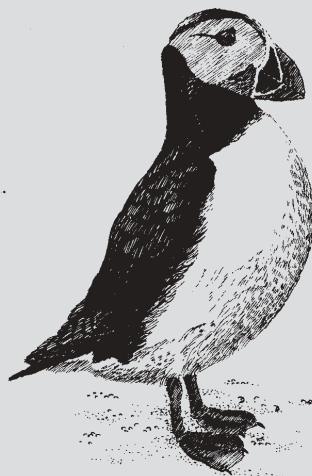
Owe

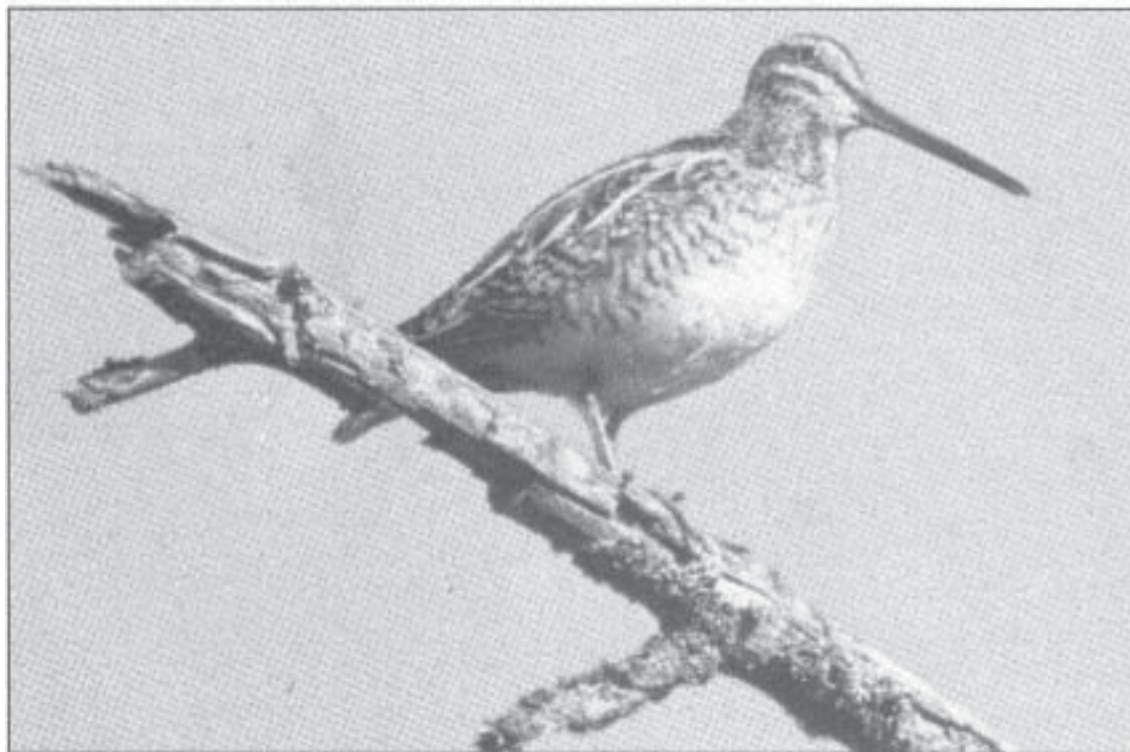
Kallelse till Årsmöte

12/3 klockan 18:30

Räddningstjänsten

Årsmötesförhandlingar
plus fika och bildvisning

Enkelbeckasin

Program

vår, sommar och höst

Samling där inte annat anges är alltid vid Lillfjärdens utfodringsplats.

Månskensvandring och ugglelyssning 1/3

Plats: ICA-Stjärnan, Gnarp
Tid: 18.30
Ansvarig: Lars Norman, 0652-206 61

Tillsammans med Nordanstigs naturskyddsförening lyssnar vi efter ugglor. Medtag fika och korv för att grilla vid brasans värme i Gnarpskogarnas djup.

Uggleexcursion 6/3

Tid: 19.30
Ansvariga: Karin Svensson 0650-175 37,
Kristen Karlsson 0657-46 025

Som vanligt gör vi ett försök att höra ugglor ropa i marsnatten. Vis av erfarenheter från tidigare år ska man nog inte ha för stora förhoppningar på denna kväll. Men kanske?

Årsmöte 12/3

Plats: Räddningstjänsten
Tid: 18.30

Sedvanliga årsmötesförhandlingar samt bildvisning från Island (Ove) och Spanien/Bulgarien (Bosse). Som vanligt bjuder fågelklubben på fika.

Orrspel april-maj

Studera orrarna på nära håll från en koja vid en spelplats i Gnarp. Kojan har plats för två personer. För bokning och information kontakta Sven Norman 0652-204 18.

Fågelholkstillverkning 8/4

Plats: Harmångers skola, slöjdsalen
Tid: 18.00
Ansvarig: Torsten Hansson 0652-320 51

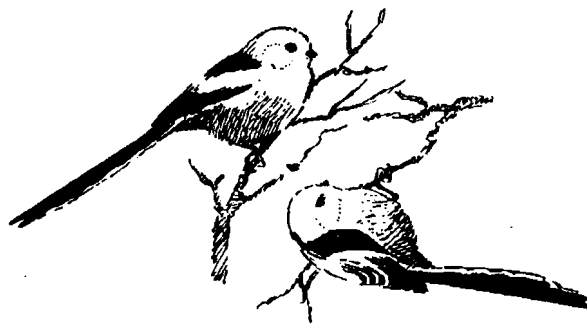
Tillsammans med Nordanstigs naturskyddsförening tillverkar vi fågelholkar av olika slag. Bristen på boplatser är fortfarande stor.

Tisdagsexkursioner 9/4, 16/4, 23/4, 7/5

Tid: 17.30
Ansvariga: 9/4 Lars G Lindström 141 21
16/4 Karin Svensson 175 37
23/4 Mats Sundkvist 167 29
7/5 Seve Sundkvist 964 78

För femte året i följd ordnar vi kvällsexkursioner under våren. Det är den tid på året som fåglarna är på väg mot sina häckningsplatser från sina övervintringsplatser. Man vet aldrig vad som står på dagordningen men säkert så får vi se många av de arter som häckar norrut och är på väg dit.

Våtnäs och Fläckaviken 27/4

Tid: 06.00
Ansvarig: Lars G Lindström 141 21

En spännande utflykt till vår kommuns södra delar. I Fläckaviken kan vi förhoppningsvis få se mindre hackspett, stjärtmes och kanske stenknäck, har setts flera gånger tidigare. Ute vid Våtnäs passerar säkert en del lommar och rastande tobisgrisslor och tordmular kan troligen beskådas.

Tjejskådning

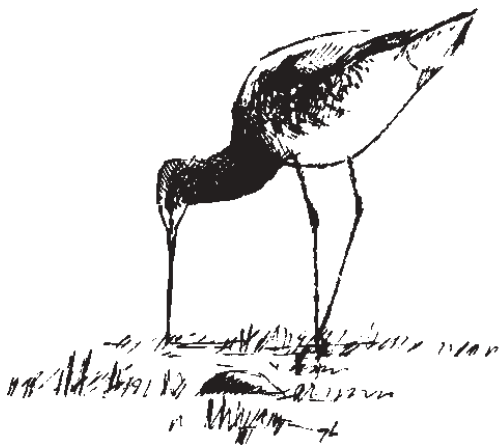
4/5

Tid: 07.00
Ansvarig: Karin Svensson 175 37

Nu är det åter dags för föreningens tjejer att visa framfötterna. Under de sista åren har allt fler tjejer blivit ganska aktiva när det gäller fågelskådning. Nu får de upp till bevis och visa att även de kan hitta en mängd olika fågelarter. Blir det 80 kanske Karin?

Fågelskådningens dag

12/5

Plats: Fågeltornet, Tunasjön
Tid: 08.00
Ansvarig: Sven Carlberg 59 52 89

Fågelskådningens dag genomförs som vanligt den andra helgen i maj. I fågeltornet kan man säkert se flera av de vadare som passerar oss till exempel grönbena, rödbena, gluttonäppa och inte minst brushane. Denna tid så bör även gulärta kunna ses i stora mängder.

Harmångerån

15/5

Plats: Reningsverket, Strömsbruk
Tid: 18.00
Ansvariga: Ragnar Svensson 0652-32029
Ove Nygren 0650-155 83

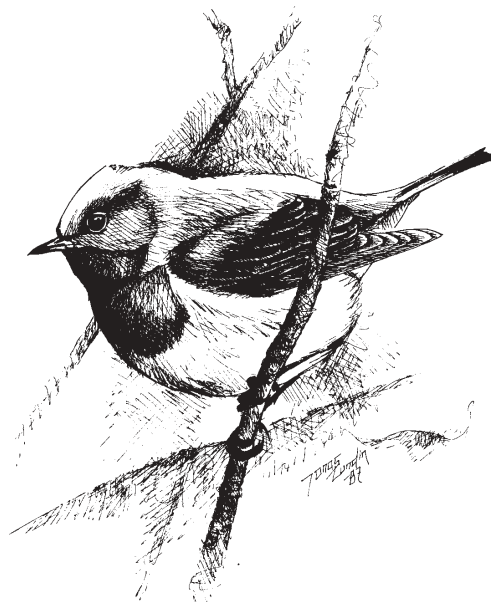
Tillsammans med Nordanstigs naturskyddsförening genomförs en fågelvandring längs Harmångerån fram till Ornskarpen. Många olika sångare bör kunna höras efter ån. Kanske vi även kan få höra en mindre flugsnappare.

Nattsångare

14/6

Tid: 21.00
Ansvarig: Mats Axbrink 963 87

Flodsångare, gräshoppsångare, busksångare, vaktel och kornknarr vore väl inte så dumt. Tyvärr har de senaste åren inte bjudit på så många nattsångare men kanske det lossnar i år? Vem vet?

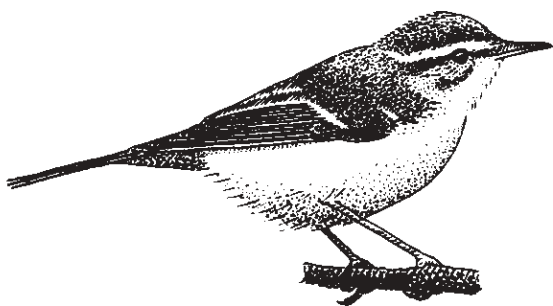

Stenö Orn 3/8

Tid: 06.00
Ansvarig: Karin Svensson 175 37

Vid vårt förra besök på Stenö Om sågs bland annat en spovsnäppa. Tidpunkten för att se rastande vadare är bra så man vet aldrig vad som dyker upp. De senaste åren har många rovfåglar observerats vid flygfältet i Söderhamn, därför gör vi även ett besök på denna lokal. Kanske vi får se ängshök som har setts flera gånger de senaste åren.

Ringmärkning 31/8

Plats: Reffelmansviken
Tid: 06.00
Ansvarig: Kenneth Karelius 157 26

I slutet av augusti är ringmärkningsäsongen i full fart. Mängden sångare är som störst och även blåhakarna har anlänt i ganska stora antal. Någon videsparv bör också kunna fångas. Märkningen startar 05.00 men fram till cirka 10.00 brukar fångsten vara ganska bra.

Ringmärkning 22/9

Plats: Reffelmansviken
Tid: 06.00
Ansvarig: Mats Axbrink 963 87

De största fångsterna brukar göras i september. De flesta sångarna har passerat och är en bra bit på väg mot sina vinterkvarter i Afrika, men trots de kan många arter ändå ses i näten.

World Bird Watch Day 5/10

Tid: 06.00
Ansvarig: Owe Nygren 155 83

I oktober skådas det fågel över hela världen. Det gäller att vi bidrar till att hitta arter som inte ses på andra ställen så att antalet sedda arter blir så stort som möjligt. Troligtvis blir det en tur ut till Hornslandet men även andra lokaler kan komma att besökas.

